

УДК 336.5

Г. М. Котіна,

к. е. н., доцент кафедри фінансів, ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", м. Київ

М. М. Степура,

к. е. н., доцент кафедри фінансів, ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", м. Київ

Т. В. Табакова,

аспірант кафедри фінансів, ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", м. Київ

БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ПРІОРИТЕТНИХ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ПЛАНУВАННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ

G. Kotina,

Ph.D., Associate Professor of Finance, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kiev

M. Stepura,

Ph.D., Associate Professor of Finance, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kiev

T. Tabakova,

Postgraduate Department of Finance, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kiev

BUDGET FINANCING OF PRIORITY ECONOMIC SECTORS OF UKRAINE: PLANNING AND OPTIMIZATION

Стаття присвячена дослідженню бюджетного фінансування пріоритетних сфер економіки та пошуку його оптимальної структури. В ході дослідження виявлено, що від раціонального та ефективного співвідношення видатків бюджету залежить можливість досягнення Україною високого рівня економічного розвитку. Видатки бюджету є інструментом державного впливу, від напрямів та виваженості використання яких залежить конкурентоспроможність та стан пріоритетних галузей економіки. Основною метою статті є дослідження теоретичних засад оптимального розподілу бюджетних видатків, розробка оптимальної структури видатків зведеного бюджету за функціональною класифікацією та визначення питомої ваги фінансування пріоритетних сфер економіки задля забезпечення макроекономічної стабільності в державі та сприяння відновленню національного господарства, шляхом визначення потенційних напрямів прискорення темпів економічного розвитку України.

The article investigates the budget financing of priority sectors and finding its optimal structure. The study found that the rational and efficient expenditures ratio depends on the possibility of achieving high Ukraine's level of economic development. Budget expenditures can be a tool of state influence on the direction and prudent use of which depends on the competitiveness and status of the priority sectors of the economy. The main purpose of this article is to study the theoretical foundations of optimal allocation of expenditure, the development of the optimal structure of consolidated budget expenditures by functional classification and determination of the proportion of funding for priority sectors of the economy to ensure macroeconomic stability in the country and facilitate the restoration of the national economy by identifying potential areas of acceleration of the economic development of Ukraine.

Ключові слова: видатки бюджету, пріоритетні сфери економіки, ВВП, конкурентоспроможність, економічний розвиток.

Key words: expenditures, priority sectors of the economy, GDP, competitiveness, economic growth.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ (АКТУАЛЬНІСТЬ)

Забезпечення структурної перебудови економіки, підвищення її ефективності можливе лише завдяки

ефективному та раціональному державному фінансуванню. Виважені рішення уряду щодо визначення та дотримання пріоритетів фінансування видатків бюджету є досить вагомим інструментом впливу на динаміку

економічного розвитку й підвищення конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі. За умови її відсутності, зниження ефективності використання державних фінансових ресурсів і збільшення державного боргу макроекономічна розбалансованість та зниження фінансової стійкості стають на загрозі фінансовій безпеці держави. Недостатність фінансових ресурсів держави призводить до збільшення значення раціонального та цільового використання бюджетних коштів. Саме тому, для досягнення конкурентоспроможності національної економіки, необхідним є перегляд структури видатків бюджету, зміна пріоритетів бюджетного фінансування.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання використання бюджетних видатків з метою зміцнення та розквіту національної економіки завжди було актуальним як для світових країн-лідерів так і для всіх інших держав. Саме через це на сьогодні відомо безліч досліджень присвячені цьому питанню, серед яких можна виділити роботи В. Федосова, К. Володимирова, І. Запатріної, Т. Затонацької, К. Павлюк, та ін. Проте дане питання потребує подальшого дослідження, адже поточний стан пріоритетних галузей економіки свідчить про необхідність зростання рівня їх розвитку та оновлення виробничого потенціалу, а для цього їх фінансування має бути якомога ефективнішим та приносити максимальні результати. В той же час сучасна структура видатків на економічну діяльність спрямована переважно на вирішення поточних проблем, і незначна кількість фінансових ресурсів держави сприяє саме їх розвитку.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

З метою оптимізації структури видатків бюджету у статті буде досліджено тенденції розподілу видатків бюджету за функціональною класифікацією за останні чотирнадцять років, встановлено основні недоліки та визначено оптимальну структуру видатків на розвиток пріоритетних сфер економіки.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Теоретичні та прагматичні аспекти фінансування пріоритетних галузей економіки за рахунок коштів бюджету завжди викликали суперечності у дослідників. Проте не варто забувати, що існують такі сфери економіки, забезпечити процвітання яких спроможна лише держава. Окрім цього в сучасних умовах функціонування української економіки не можна ігнорувати той факт, що добробут в країні безпосередньо залежить від рівня розвитку галузей національної економіки. Саме тому видатки бюджету у пріоритетні галузі економіки є інструментом впливу на їх розвиток. Безперечно, держава має й інші інструменти, за рахунок яких вона регулює економічну ситуації в країні (наприклад, до фіскальних інструментів належать податки і збори, державні позики, інвестиції, трансферти, а до монетарних — регулювання грошової маси, валютний курс тощо [9, с. 20]) Проте в сучасних умовах розвиток пріоритетних сфер без видатків бюджету вкрай складний і затяжний процес, від

досягнення якого залежить добробут України в цілому.

Структура та основні напрями витрачання бюджетних коштів визначаються відповідно до соціально-економічної політики держави та рівня централізації в країні. Напрями використання бюджетних видатків обумовлюються цілою низкою факторів, основними з яких є: пріоритети і функції держави, рівень соціально-економічного розвитку, розгалуженість зв'язків бюджету з галузями економіки, адміністративно-територіальний поділ, форми надання бюджетних коштів [2, с. 154; 7, с. 236]. Проте запорукою ефективного функціонування національної економіки, на нашу думку, є раціональне та економне використання коштів бюджету, шляхом побудови належної нормативно-правової бази, яка регулюватиме цей процес із одночасним встановленням чітких пріоритетів витрачання бюджетних коштів, що забезпечить досягнення поставлених стратегічних завдань. Безумовно важливим питанням на цьому шляху є визначення оптимальної структури бюджетних видатків, яка відповідатиме пріоритетам державної політики та забезпечить розвиток її економіки.

Оптимальне планування бюджетних видатків впливає на перерозподільні процеси, структурне регулювання економіки, зростання національного доходу та інше, як зазначає Васютинська Л.А. [1]. Оптимальна структура доходів і видатків бюджетів залежить від урахування впливу багатьох факторів, як вважає Кохан І.В., а саме: особливостей функціонування бюджетного механізму, соціально-економічного розвитку, державної політики розвитку регіонів, оптимального формування та ефективного перерозподілу фінансових потоків [3]. Макаренко О.І. та Зульфугарова С.О. під оптимальним розміром видатків розуміють "таке розподілення коштів, що дасть змогу досягнути стану, що має мінімально можливі відмінності у досягнутому рівні розвитку регіону, що досліджується, та ідеального регіону — такого стану, коли інтегральний індекс соціально-економічного розвитку регіону буде максимальним" [4, с. 38]. Набока Т.С. під оптимальним пропонує розуміти такий розподіл коштів, який за обмеженості ресурсів дозволяє досягти максимального соціально-економічного розвитку країни та добробуту суспільства за умови мінімального залучення коштів [5].

На нашу думку, з метою розбудови конкурентоспроможної національної економіки, забезпечення розвитку пріоритетних сфер економіки необхідно підвищити ефективність витрачання бюджетних коштів, шляхом оптимізації структури їх розподілу. Визначальним чинником успішної реалізації цілей державної політики економічного розвитку є не стільки абсолютна маса фінансових ресурсів, яка акумулюється до бюджету, скільки структура перерозподілу бюджетних коштів.

Для визначення оптимальної структури видатків зведеного бюджету на економічний розвиток спочатку розрахуємо оптимальну частку цих видатків у зведеному бюджеті. Побудова моделі оптимізації видатків бюджету за функціональною класифікацією потребує введення позначень. Нехай, невідомими є частки видатків на: загальнодержавні функції — x_1 , оборона — x_2 , громадський порядок, безпека та судова влада — x_3 , економічна діяльність — x_4 , охорона навколишнього при-

Таблиця 1. Обмеження питомої ваги видатків зведеного бюджету за функціональною класифікацією

Оптимістичний сценарій	Песимістичний сценарій	Задовільний сценарій
$4,3 \leq x_1 \leq 7,8$;	$10,0 \leq x_1 \leq 10,8$;	$7,4 \leq x_1 \leq 8,5$;
$3,7 \leq x_2 \leq 6,5$;	$3,1 \leq x_2 \leq 3,8$;	$2,9 \leq x_2 \leq 3,2$;
$5,1 \leq x_3 \leq 6,7$;	$7,9 \leq x_3 \leq 8,8$;	$5,5 \leq x_3 \leq 6,3$;
$20,5 \leq x_4 \leq 25,6$;	$16,0 \leq x_4 \leq 17,5$;	$18,0 \leq x_4 \leq 19,0$;
$0,2 \leq x_5 \leq 1,2$;	$0,8 \leq x_5 \leq 0,9$;	$0,8 \leq x_5 \leq 1,1$;
$2,3 \leq x_6 \leq 4,6$;	$2,4 \leq x_6 \leq 2,9$;	$1,4 \leq x_6 \leq 4,1$;
$10,7 \leq x_7 \leq 12,8$;	$10,9 \leq x_7 \leq 11,9$;	$11,7 \leq x_7 \leq 12,2$;
$1,2 \leq x_8 \leq 2,7$;	$1,5 \leq x_8 \leq 2,3$;	$2,1 \leq x_8 \leq 3,0$;
$19,6 \leq x_9 \leq 21,3$;	$19,7 \leq x_9 \leq 21,7$;	$18,5 \leq x_9 \leq 21,1$;
$11,9 \leq x_{10} \leq 23,1$;	$24,0 \leq x_{10} \leq 28,5$;	$25,3 \leq x_{10} \leq 28,7$;

Джерело: розраховано на основі [10].

родного середовища — x_5 , житлово-комунальне господарство — x_6 , охорона здоров'я — x_7 , духовний і фізичний розвиток — x_8 , освіта — x_9 , соціальний захист та соціальне забезпечення — x_{10} . Вважатимемо, що сумарно всі частки мають становити 100% бюджету.

Таким чином, ми отримали цільову функцію для обчислення оптимального рівня видатків за функціональною класифікацією:

$$F(x) = a_1x_1 + a_2x_2 + a_3x_3 + a_4x_4 + a_5x_5 + a_6x_6 + a_7x_7 + a_8x_8 + a_9x_9 + a_{10}x_{10} \quad (1)$$

Важливим у процесі визначення оптимального обсягу видатків є врахування того, що вони не можуть зростати до безкінечності, існує обмеження, яке залежить від централізації бюджетних коштів у ВВП країни ($Центр_{ВВП}$), та від темпу приросту ВВП ($t_{ВВП}$). Тому у процесі дослідження необхідно враховувати:

$$F(x) = Центр_{ВВП} * t_{ВВП} \rightarrow \max \quad (2)$$

Економіка України характеризувалась циклічністю свого розвитку, а тому її можна поділити на три періоди: до кризи (до 2008 року), кризовий період (2008—2009 рр.), відновлення від наслідків кризи (починаючи з 2010 р.). У період зростання національної економіки спостерігався найвищий рівень фінансування економічної діяльності, в той же час, як негативні наслідки кризи вимагали збільшення питомої ваги видатків на захист соціально вразливих верств населення. Побудо-

ва конкурентоспроможної економіки та зростання значення бюджетних видатків в економічному розвитку потребує зростання частки видатків на економічну сферу, в той же час, видатки, що спрямовані на загальнодержавні функції та громадський порядок, які, на наш погляд, значно завищені, можуть стати джерелом збільшення питомої ваги саме видатків на економічну діяльність. Враховуючи дані тенденції та динаміку структури видатків бюджету за останні чотирнадцять років, у процесі побудови оптимальної структури видатків зведеного бюджету, дослідимо три можливі сценарії, за якими можливе здійснення видатків та, на основі дослідженої динаміки структури видатків зведеного бюджету введемо обмеження для досліджуваної моделі (табл. 1).

Оптимальна структура видатків зведеного бюджету розраховується шляхом вирішення багатокритеріальної задачі лінійної оптимізації. У результаті проведених розрахунків з використанням наявних обмежень та потреб української економіки, використовуючи програмне забезпечення MS Excel (Дані — Пошук рішення), оптимальний розподіл видатків зведеного бюджету України, отримуємо наступні результати (табл. 2).

Таким чином, в ході дослідження визначення оптимальної структури видатків на економічний розвиток пріоритетних сфер економіки, необхідно враховувати, що їх обсяг не має перевищувати розрахованого оптимального рівня (16,4% — за песимістичного сценарію, 18,76% — за задовільного та 20,57% при оптимістичному).

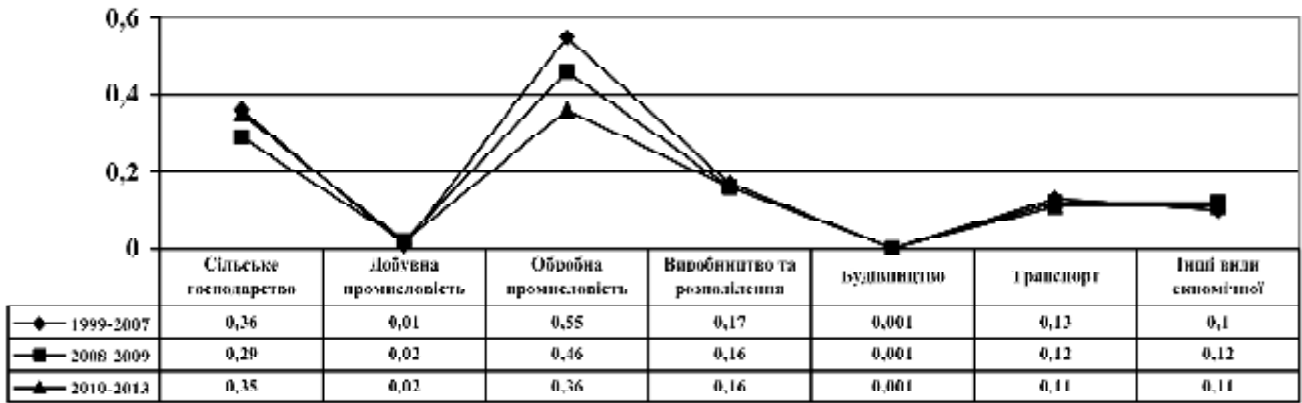
Важливого значення в ході дослідження набуває не лише питома вага видатків на економічну діяльність в загальній структурі видатків бюджету, а і їх розподіл за пріоритетними, з точки зору бюджетного фінансування, галузями економіки, адже раціональне та ефективне розподілення бюджетних ресурсів є запорукою досягнення їх розвитку та зростання конкурентоспроможності. З цієї метою, дослідимо оптимальний розподіл видатків на пріоритетні галузі економіки в структурі видатків на економічну діяльність зведеного бюджету.

Визначення оптимальної структури видатків на економічний розвиток має обов'язково враховувати за-

Таблиця 2. Оптимальна структура видатків зведеного бюджету за функціональною класифікацією

Показник	Оптимістичний сценарій	Песимістичний сценарій	Задовільний сценарій
Загальнодержавні функції	7,80	10,27	8,16
Оборона	5,11	3,54	3,18
Громадський порядок, безпека та судово-влада	5,47	8,32	6,26
Економічна діяльність	20,57	16,40	18,76
Охорона навколишнього природного середовища	1,17	0,89	1,11
Житлово-комунальне господарство	4,05	2,84	2,20
Охорона здоров'я	11,49	11,25	12,17
Духовний та фізичний розвиток	2,63	1,90	2,86
Освіта	20,67	20,12	19,26
Соціальний захист та соціальне забезпечення	21,06	24,36	26,05
Рівномірність ($F(x)$)	100,00	100,00	100,00
Рівень централізації ВНП, %	29,15	33,14	34,14
Темп приросту ВНП, %	124,0	110,1	113,1
Обмеження $F(x)$	36,1	37,8	38,4

Джерело: розраховано на основі [10;11] за допомогою програмного забезпечення MS Excel.

Рис. 1. Динаміка коефіцієнта еластичності валової доданої вартості за видами економічної діяльності

Розраховано на основі [10], шляхом використання програмного забезпечення MS Excel.

лежність валової доданої вартості країни від основних видів економічної діяльності, на які держава витрачає свої ресурси. Визначимо часткові коефіцієнти еластичності галузей народного господарства, які дадуть можливість оцінити на скільки відсотків у середньому змінюється валова додана вартість країни із зміною на 1% галузей народного господарства (рис. 1) [6, с. 317].

Найбільш еластичною валова додана вартість (ВДВ) є при зростанні обсягу обробної промисловості, сільського господарства, виробництва та розподілення енергії, газу та води. В той же час за всі проаналізовані відрізки часу найменший вплив на зростання ВДВ має транспортна сфера, інші види економічної діяльності, будівництво та добувна промисловість. Саме тому, при оптимізації витраток на розвиток економіки, будемо враховувати вплив галузей на зростання ВДВ, з одночасним врахуванням того, що головною умовою забезпечення розвитку економіки є фінансування наукових розробок та інновацій.

Оптимальна структура витраток зведеного бюджету на економічну діяльність розраховується шляхом вирішення задачі лінійної оптимізації. В ході дослідження введемо такі позначення: витатки на загальну економічну, торговельну та трудову діяльність — z_1 , витатки на сільське господарство, лісове господарство та мисливство рибне господарство — z_2 ; паливно-енергетичний комплекс — z_3 , іншу промисловість та будівництво — z_4 , транспорт — z_5 ; зв'язок, телекомунікації та

інформатика — z_6 , інші галузі економіки — z_7 , фундаментальні та прикладні дослідження і розробки в галузях економіки — z_8 , іншу економічну діяльність — z_9 . Вважатимемо, що сумарно всі частки мають становити 100% витраток на економічну діяльність. Отримуємо цільову функцію для обчислення оптимального рівня витраток на економічний розвиток:

$$F(x_j) = a_1z_1 + a_2z_2 + a_3z_3 + a_4z_4 + a_5z_5 + a_6z_6 + a_7z_7 + a_8z_8 + a_9z_9 \quad (3)$$

Аналіз динаміки витраток на економічну діяльність в Україні за останні 14 років, дозволяє ввести такі обмеження (табл. 3).

Використання наявних обмежень у процесі визначення оптимального рівня витраток (Дані — Пошук рішення), дозволяє отримати такі сценарії оптимального розподілення ресурсів бюджету на економічну діяльність (табл. 4). На наш погляд, витатки зведеного бюджету на економічну діяльність мають розподілитись таким чином, щоб у всіх трьох сценаріях подій найбільша питома вага коштів бюджету спрямовувалась на пріоритетні сфери економіки, в той же час, витатки на загальну економічну, торговельну та трудову діяльність, на інші галузі економіки та іншу економічну діяльність слід скоротити (табл. 4).

Якщо порівняти отримані прогнози фінансування витраток бюджету на пріоритетні сфери економіки з фактичним виконанням витаткової частини зведеного бюджету за 2013 р., то можна дійти висновку, що структура витраток на економічний розвиток потребує опти-

Таблиця 3. Обмеження питомих ваги витраток зведеного бюджету на економічну діяльність

Оптимістичний сценарій	Песимістичний сценарій	Задіяльний сценарій
$1,5 \leq z_1 \leq 2,5$;	$3,9 \leq z_1 \leq 5,6$;	$1,6 \leq z_1 \leq 3,0$;
$18,9 \leq z_2 \leq 26,7$;	$12,0 \leq z_2 \leq 16,7$;	$15,8 \leq z_2 \leq 25,6$;
$19,6 \leq z_3 \leq 28,4$;	$30,1 \leq z_3 \leq 30,2$;	$19,2 \leq z_3 \leq 28,3$;
$6,7 \leq z_4 \leq 10,5$;	$1,4 \leq z_4 \leq 1,7$;	$3,1 \leq z_4 \leq 7,4$;
$15,7 \leq z_5 \leq 18,7$;	$27,3 \leq z_5 \leq 34,5$;	$16,5 \leq z_5 \leq 30,4$;
$2,4 \leq z_6 \leq 4,3$;	$0,3 \leq z_6 \leq 0,5$;	$0,7 \leq z_6 \leq 1,7$;
$0,2 \leq z_7 \leq 0,5$;	$2,2 \leq z_7 \leq 2,9$;	$0,4 \leq z_7 \leq 0,7$;
$5,7 \leq z_8 \leq 15,6$;	$1,4 \leq z_8 \leq 2,5$;	$3,5 \leq z_8 \leq 7,8$;
$0,3 \leq z_9 \leq 0,7$;	$9,8 \leq z_9 \leq 15,4$;	$0,5 \leq z_9 \leq 1,1$;

Джерело: розраховано на основі [10].

Таблиця 4. Оптимальна структура видатків зведеного бюджету на економічну діяльність

Показник	Оптимістичний сценарій	Песимістичний сценарій	Задовільний сценарій
Загальна економічна, торговельна та трудова діяльність	2,50	3,90	3,00
Сільське господарство, лісове господарство та мисливство, рибне господарство	26,14	15,26	24,72
Паливно-енергетичний комплекс	26,97	30,10	28,17
Інша промисловість та будівництво	10,50	1,73	7,40
Транспорт	18,70	30,06	25,42
Зв'язок, телекомунікації та інформатика	3,22	0,48	1,70
Інші галузі економіки	0,50	2,90	0,70
Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки в галузях економіки	10,78	2,50	7,80
Інша економічна діяльність	0,70	13,07	1,10
Разом $F(z)$	100,00	100,00	100,00

Джерело: розраховано на основі [10].

мізації за всіма напрямками фінансування. Найбільше відхилення спостерігається для таких показників як транспорт (30,3% у 2013 році [10]), фінансування якого значно завищене і потребує суттєвого скорочення, адже надмірне його фінансування не призводить до зростання ВДВ, не сприяє розвитку галузі. Фінансування ж фундаментальних досліджень і розробок (1,9% у 2013 році [10]) необхідно значно збільшувати, якщо Україна прагне збільшити інноваційну складову у народному господарстві. Фінансування аграрного сектору, як і промисловості та будівництва необхідно стабілізувати на оптимальному рівні (для аграрного сектора не менше 15,26%, для промисловості та будівництва не менше 1,7%).

У сучасних умовах найбільш вагомим підходом у державному управлінні щодо підвищення рівня економічного розвитку та виконання пріоритетних завдань виступає ефективна та налагоджена система видатків бюджету. Головним завданням при цьому є постійне підвищення результативності використання бюджетних коштів. З метою оптимізації фінансування економічного розвитку пріоритетних сфер народного господарства необхідно змінити саме структуру видаткової частини бюджету, шляхом скорочення адміністративних видатків, і збільшенням питомої ваги капітальних вкладень та витрат, а насамперед засобом забезпечення економічного розвитку, надійним фінансовим планом, який поміж іншого передбачає відтворення умов для власного фінансування у довгостроковій перспективі. А бюджетні ресурси мають розглядатися не з позицій поточного проїдання, а як невід'ємна частина загальних інвестиційних ресурсів усієї системи суспільного відтворення.

З метою досягнення економічного розвитку в Україні необхідно оптимізувати структуру видатків, шляхом скорочення видатків, які не сприяють розвитку, а лише ускладнюють макроекономічну ситуацію.

Найбільший обсяг видатків на економічну сферу припадає на транспортну сферу на сьогодні, і дійсно забезпечення формування транспортної інфраструктури є важливим компонентом конкурентоспроможної вітчизняної економіки, проте не варто забувати, що

фінансові кошти необхідно спрямовувати саме на зростання інвестиційного потенціалу та привабливості цієї галузі, що дасть можливість відновити транспортні сполучення міжнародного масштабу. Саме тому державну підтримку доцільно здійснювати за такими напрямками:

- капітальні вкладення у реконструкцію та будівництво особливо важливих об'єктів транспортної інфраструктури, що забезпечують безпеку функціонування транспортних систем, оновлення парків транспортних засобів;
- спрямування витрат у фундаментальні наукові дослідження, пов'язані з розробкою сучасних видів транспорту;
- переоснащення парку автомобільної, міської електричної техніки на основі розвитку вітчизняного транспортного машинобудування.

Українська економіка значно відстає у показнику енергоефективності використання ресурсів, і, як наслідок, має високі затрати на енергозабезпечення. Створення ефективно функціонуючого паливно-енергетичного комплексу дасть змогу значно скоротити витрати держави на цю галузь, а для цього необхідно здійснювати державні капітальні вкладення у таких напрямках:

- підвищення ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів;
- створення умов для переходу економіки на енергозберігаючий тип розвитку;
- модернізація вугільної промисловості України;
- зменшення впливу ПЕК на навколишнє середовище;
- гарантування енергетичної безпеки України.

Досвід зарубіжних країн свідчить про позитивний вплив розвитку сільського господарства на економіку держави. Досягти такої тенденції лише шляхом забезпечення модернізації та інвестицій у такі його напрями, як сільськогосподарське машинобудування, засоби захисту рослин, мінеральні добрива, аграрна наука [8].

Не можна не відмітити, що розвиток вітчизняного машинобудування має одне з найпріоритетніших значень, адже техніка, яка використовується всіма іншими галузями економіки має надзвичайно високі ціни закордоном. Існування власних аналогів, а в перспективі створення новітніх технологій, які матимуть попит на світо-

вих ринках дозволить значно скоротити затрати на виготовлення вітчизняної продукції, а отже і ціни на неї. Для розвитку вітчизняного машинобудування необхідно орієнтуватися насамперед на вітчизняні інвестиційні ресурси, джерелами яких можуть стати податкові надходження від ресурсомістких галузей, продукція яких експортується (маються на увазі високоліквідні корисні копалини, такі як титан, цирконій, рідкісноземельні метали, за запасами яких Україна є лідером у світі).

ВИСНОВКИ

Отже, на основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що особливого значення для розвитку національної економіки має прийняття системних рішень, які стосуватимуться не окремих галузей економіки (подекуди навіть окремих підприємств та напрямків), як це відбувається сьогодні. За такого підходу втрачається ефект синергії та загальна результативність від витрачених бюджетних та приватних ресурсів прирівнюється до нуля. Адже не веде до поступального розвитку економіки України, веде до диспропорцій у виробництві, занепаду підтримуючих галузей та, як наслідок призводить до неконкурентоспроможних цін на українські товари. Основні акценти при спрямуванні бюджетних коштів на економічний розвиток мають зосереджуватися на:

- реалізації політики енергозбереження, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, диверсифікації джерел енергії;
- розвитку ракетно-космічної галузі та літакобудування;
- поліпшенні транспортної інфраструктури, забезпеченням пріоритетного розвитку міжнародних транспортних коридорів та мережі доріг у сільській місцевості;
- розвитку високих технологій, інноваційних розробок та їх впровадження у пріоритетних галузях економіки;
- розвитку агропромислового комплексу фінансовому оздоровленні аграрного сектора;
- розвитку паливно-енергетичного з метою гарантування енергетичної безпеки держави.

Література:

1. Васютинська Л.А. Сутність і проблеми підвищення ефективності видатків бюджету [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1722/1/%D0%A1%D1%83%.pdf>
2. Дробозина Л.А., Поляк Г.Б. и др. Финансы: учебник для вузов: под ред. проф. Л.А. Дробозиной. — М. ЮНИТИ. 2001 г. 527 с.
3. Кохан І. В особливості формування доходів і видатків місцевих бюджетів на прикладі Івано-Франківської області [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA/2012-2/%D0%9A%D0%BE%D1%85%D0%B0%D0%BD.pdf>
4. Макаренко О.І., Зульфугарова С.О. Модель оптимізації розподілення бюджетних коштів // Економічна кібернетика. — 2008. — № 12 (4950). — С. 38—41.

5. Набока Т.С. Оптимізація структури видаткової частини бюджету // Економіка України. — № 1 (626). — 2014. — С. 51—62.

6. Присенко Г.В. Прогнозування соціально-економічних процесів: навч. посіб. / Г.В. Присенко, Є.І. Равиків. — К.: КНЕУ, 2005. — 378 с.

7. Родионова В.М. Финансы / Под ред. В.М. Родионовой. — М.: Финансы и статистика, 1993.

8. Романенко В.А. Конкурентоспроможність національної економіки: системний підхід // Вісник КНТЕУ. — 2012. — № 2. — С. 21—28.

9. Юхименко П.І., Федосов В.М. Теорія фінансів: підручник / За ред. проф. В.М. Федосова, С.І. Юрія. — К.: ЦУЛ, 2010. — 576 с.

10. Звіти Міністерства фінансів України "Про виконання Державного бюджету України за 2004—2013 роки" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=51703

11. Статистична інформація Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>

References:

1. Vasutunskaya, L.A. (2009) "Sutnist' i problemy pidvyschennia efektyvnosti vydatkiv biudzhetu", [Online], available at: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1722/1/%D0%A1%D1%83%.pdf>
  2. Drobozyna, L. A. and Poliak, H. B. (2001), Fynansy [Finance]. YuNYTY, Moskva, Russia.
  3. Kokhan, I.V. (2012), "Osoblyvosti formuvannia dokhodiv i vydatkiv mistsevykh biudzhativ na prykladi Ivano-Frankivs'koi oblasti", [Online], available at: <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA/2012-2/%D0%9A%D0%BE%D1%85%D0%B0%D0%BD.pdf>
  4. Makarenko, O.I. and Zul'fuharova, S.O. (2008), "Model' optymizatsii rozpodilennia biudzhethnykh koshtiv", Ekonomichna kibernetika, vol.12, pp. 38—41.
  5. Naboka, T.S. (2014), "Optymizatsiia struktury vydatkovoї chastyny biudzhetu", Ekonomika Ukrainy, vol. 1 (626), pp. 51—62.
  6. Prysenko, H.V. Ravikovych, Ye.I. (2005), Prohnozuvannia sotsial'no-ekonomichnykh protsesiv [Prediction of social and of economic processes], KNEU, Kyiv, Ukraine.
  7. Rodyonova, V.M. (1993), Fynansy [Finance], Fynansy y statystyka, Moskva, Russia.
  8. Romanenko, V.A. (2012), "Konkurentospromozhnist' natsional'noi ekonomiky systemnyj pidkhid", Visnyk KNTEU, vol. 2, pp. 21—28.
  9. Yukhymenko, P.I. Fedosov, V.M. (2010) Teoria finansiv [Theory of Finance], TsUL, Kyiv, Ukraine.
  10. Zvity Ministerstva finansiv Ukrainy (1999—2013) "Pro vykonannia Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy", [Online], available at: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=51703 (Accessed 5 October 2014).
  11. Statystychna informatsiia Derzhavnoho komitetu statystyky Ukrainy, [Online], available at: <http://ukrstat.gov.ua/> (Accessed 5 October 2014).
- Стаття надійшла до редакції 15.10.2014 р.*